

Sosgertli Âşık Mehmet Hicrani'ye Ait Derlenmemiş Bir Defter: Vatanım İçin*

*An Unstudied Notebook of Ashik Mehmet Hicrani from Sosgert:
For My Country*

Dr. Yaşar KOP**

Özet

Somut kültürel miras ve korunması kadar, somut olmayan kültürel miras ve korunması da kültür birliğinin muhafazası için gerekli ve bir o kadar önemlidir. Bilindiği üzere UNESCO 17 Ekim 2003'te Paris'te gerçekleştirdiği 32. Genel Konferansında; somut olmayan kültürel mirasın önemi ve korunması konusunda, özellikle yeni kuşakların daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak, insanları birbirlerine yakınlaştırıcı ve onlar arasında değiş tokuş ile anlayışı sağlayıcı, paha biçilmez rolü münasebetiyle "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"ni kabul etmiştir. Somut olmayan kültürel miraslardan birisi de hiç şüphesiz âşıklık geleneğidir. Kuşaktan kuşağa aktarılan dolayısıyla geçmişin günümüze yansımaları sayılan bu gelenek, Aras Havzası ve yakın çevresi içinde kendine çok önemli bir yer edinmiştir. Havzada yer alan yerleşim merkezlerinden biri de "Gazi/Serhat Kars"tır. Hatta Kars, Türkiye ortalamasının çok üstünde bir kültür zenginliğine sahiptir. Şehir bahsi geçen zenginliğini, yüz yıllar boyunca değişik kültür birikimi olan insanlara ev sahipliği yapmasına borçludur diye yorumlamak mümkündür. Dahası özellikle somut olmayan kültürel miras üzerine araştırma yapılan derlemeleri hâlâ bitiril(e)mediği hâlde kapsam bakımından dünyada en dikkat çeken folklorik sahalardan birisi olmayı başarmıştır. Bu çalışmanın amacı, hızla gelişen teknolojiye yenik düşmek üzere olan âşıklık geleneğinin önemli mihenk taşlarından birisi olan Sosgertli/Taşdereli Âşık Mehmet Hicrani/Ozani (Ülker)'ye ait olan "Vatanım İçin" isimli 1972 yılına ait defteri literatüre kazandırmaktır. Şimdiye kadar Hicrani'ye ait farklı zamanda, çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar neticesinde çok sayıda hikâye ve şiirler derlenmiş, gün ışığına çıkartılmıştır. Lakin okuyucuların önüne serilen Hicrani'ye ait eserlerin yanı sıra sadece isminin verilmesiyle yetinilen daha fazla miktarda eser bulunmaktadır. "Vatanım İçin" de bunlardan birisidir. 73 sayfadan oluşan bu defterde 267 haneden/kitadan oluşan toplamda 1068 satırlık şiir bulunmaktadır. Azerbaycan Türkçesinin yoğun bir şekilde hissedildiği defterde bugünlerde de çokça dile getirilen ve ihtiyaç duyulan birlik ruhu üzerinde durulması Aras Havzası kültürünün de devamlılığı açısından manidar bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosgertli Hicrani/Ozani, âşıklık geleneği, somut olmayan kültürel miras

* Bu makale, Kağızman Kaymakamlığı ve İstanbul Üniversitesinin birlikte düzenlediği (5-7 Temmuz 2010) I. Uluslararası Aras Sempozyumunda sunulan ve baskıya girmeyen bildirinin gözden geçirilmiş hâlidir.

** Dr., Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, yasar.kop@gmail.com

Abstract

As preserving of concrete cultural heritage preserving of unconcrete culture is important for us. Thanks to the training as the fuel of civilization as total, it should be focused on intangible cultural heritage and dynamic work should be provided. As it is known, in the 32nd general conference which UNESCO held in Paris in October 17, in 2003, as the significance and conservation of the intangible cultural heritage, particularly the new generations of more awareness should be taken into consideration, it adopted on the occasion of the invaluable role of "Intangible Cultural Heritage Protection Agreement" with the provider of closing people together and providing the understanding of Exchange. One of the intangible cultural heritage is undoubtedly the minstrelsy tradition. Transmitted from generation to generation, thus reflecting the number of the past, this tradition today, in Aras River Basin and its vicinity has a very important place. One of the basins in residential areas is "Gazi/Serhat Kars". Even Kars, Turkey's average wealth has a lot on culture. Mentioned the wealth of the city, experiencing different cultures over the centuries, it is possible to interpret that the city owes to being host to the people. Furthermore, the compilation of research on cultural heritage, especially in the concrete are still unable to end however, it succeed to become the world's most remarkable event in terms of coverage in one of the field of folkloric areas. The aim of this study is, the rapidly developing technology succumbed to the minstrelsy tradition, important milestones have been one of the Sosgertli/Taşdereli Mehmet Hicrani/Ozani belongs to "For My Country" named 1972 the year the book literature to gain. Hicrani different time ever in the various studies conducted by researchers as a result of numerous stories and poems compiled, were unearthed. But readers of the series in front of Hicrani Works well only when given the name of the greater amount of work has to be satisfied. One of them is form country. The 267 households consisting of 73 pages of this book/continents in a total of 1068 lines of poetry are. Azerbaijani Turkish is the feeling the books today are intensively raised the lot and needed to focus on the spirit of the symposium, which gave its name to the continuity of the culture in terms of Aras River Basin were found significant.

Keywords: Sosgertli Hicrani/Ozani, the minstrelsy tradition, the intangible cultural heritage.

Âşık kendisinin veya başkalarının şiirlerini saz eşliğinde çalıp söyleyen ve halk hikâyeleri anlatan saz şairine verilen isimdir¹ [Özkaya, Alın 2010: 35]. Âşık kavramı bu manasıyla 15. yüzyıldan beri literatürde kullanılmaktadır. Ancak âşık hayat tarzı ve edebiyatı Türkler arasında İslamiyet'ten önce de varlığını göstermiş bu durum sonra da devam etmiştir. Anadolu toprakları üzerinde ise yaklaşık olarak 13. yüzyıldan beri halk şiiri varlığını kesintisiz olarak muhafaza ettirmektedir. Bu tarzın ilk ve en büyük şairi tespit edilebildiği kadarıyla Yunus Emre'dir² [Günay 1999: 28]. 13.-15. yüzyıllar Türk edebiyatının geçiş dönemi olarak kabul edilir. İslamiyet öncesi edebiyatın yansımaları kuvvetlidir. Bundan dolayı eski dönemin birçok ögesi

¹ İbrahim Özkaya ve Kemal Alın, *Yaşayan İnsan Hazinesi-5. Uluslar arası Kars Aşıklar Bayramı Antolojisi*. Kars Belediyesi Kültür Yayınları Dizisi No: 1, Kars 2010, s. 35.

² Umay Günay, "Osmanlı İmparatorluğu ve Türk Halk Kültürü", *Osmanlı Kültür ve Sanat* C. 9, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 28.

muhafaza edilirken, İslami öğeler de buralara güzel bir şekilde monte edilmiştir. 15. yüzyıldan sonra "ozan"ın yerini "âşık", "kopuz"un yerini "bağlama, cura vb." almıştır³ [Köprülü 1989: 57].

Bu değişikliğe ilaveten 16. yüzyılda hele ki ikinci yarısından itibaren bu kez tekkelere ilave olarak kahvehanelerin birer sosyal kurum olarak gün yüzüne çıkması ve buralarda uhrevi eğlencelerin aksine topluca eğlenilen dünyevi ortamların oluşması gözlenir olmuştur. Bu yüzyıl devlet işlerinde olduğu gibi kültürel alanda da en parlak dönemdir. Bu bağlamda aşk, kahramanlık ve tabiat konularının yanı sıra yerleşik hayata dair diğer özellikler de âşık edebiyatı içerisine girmeğe başlamıştır. Bu kadar dinamikliğe rağmen âşık edebiyatı için altın çağ, 17. asırdır. Bu asırda binlerce âşık yetiştiği gibi bu alanın en büyükleri de yetişmiştir (Karacaoğlan, Kayıkçı Kul Mustafa, Erçişli Emrah ve Gevheri gibi). Üstelik bunlar savaş zamanında orduyla beraber savaşa gidip onları cesaretlendirme işini bile görmüşlerdir⁴ [Sakaoğlu 1999: 285-286].

18. yüzyılda âşıklar etkilerini sürdürmekle beraber eski dönemlerinin özlemine çeker olmuşlardır. Fakat tarihler 19. yüzyılın ikinci yarısını gösterdiğinde toplumdaki değişim ve gelişime paralel olarak gerileyip gelenekten uzaklaşmaya başlanmıştır. Belki de bu yüzyılın en güzel tarafı ilk bilimsel tarzda eser vücuda getirilmiş olmasıdır. Bu köklü geçmişe rağmen Türk halk hikâyeleri üzerine ilk bilimsel çalışma Macar Türkoloğu İgnác Kúnos tarafından 1892 yılında Budapeşte'de *Anadolu Türk Halk Hikâyeleri* ismiyle gerçekleştirilmiştir. 1930 yılında da Fuat Köprülü tarafından *Kayıkçı Kul Mustafa ve Genç Osman Hikâyesi* Türkiye'deki halk hikâyeleri üzerine yapılan ilk çalışma olarak kabul edilmektedir⁵ [Aslan 2001: 15-16]. Bunlardan başka P. Naili Boratav'ın 1931 ve 1946 tarihli iki çalışmasının haricinde Şükrü Elçin'in 1949 yılındaki "Kerem ile Aslı" hikâyesinin şiirlerinin yayınlanması bu alanda perdeyi aralayan çalışmalardandır.

Yapılan çalışmalardan elde edilen bilgilere göre 20. yüzyıl başlarına kadar âşık adı verilen saz şairlerinin özel teşkilatı, kıyafetleri gelenekleri vardı. Diyar diyar dolaşmakta bu işin olağan işlerinin başında gelmekteydi. Sazını eline alan şair gittiği yerlerde belirli bir süre kalır, varsa o yörenin âşıkları ile tanışır, halk huzurunda yeteneklerini sergiler ve kendisiyle atışabilecek olan rakipleri/meslektaşları ile atışır ve oradan ayrılır başka bir yerleşim yerine doğru yola çıkarlardı. Bu şekilde dolaşan âşıklar hem eserlerini yaymış hem de onlarla beraber kendilerini tanıtmış olurlardı. Ustalarıyla beraber dolaşan ve çırak olarak adlandırılan çömezler de gerek saz fasıllarında ve gerekse hikâyelerin anlatıldığı o meclislerde diğer âşıklarla beraber bağlı olduğu ustanın eserlerini öğrenir, hikâyelerine vâkıf olur ve şiirlerini hıfzederdi. Çıraklık sürecini tamamlayan çırağa ustası bir mahlas vererek bu durumu tescillemiş olurlardı.

Âşıklar, yetiştikleri ve temsil ettikleri çevrelerle eserlerindeki belirgin özellikler bakımından bazı gruplara ayrılır. Bunlardan birisi de köylerde yetişen âşıklar alt başlığıdır. Bunlar, metropollerden uzak kalan veya kısa süreli olmak kaydıyla oralarda bulunanlardır. Genellikle düğünlerde, köy odalarında, eşraftan insanların meclislerinde bulunurlardı. Araştırmanın konusunu teşkil eden Hicrani de başlangıç itibarıyla bu gruba girenlerdendir. Diğer grupları ise

³ Fuat Köprülü, "Türk Edebiyatının Menşei", *Edebiyat Araştırmaları*, C. 1, Ötügen Yayınları, İstanbul 1989, s. 57.

⁴ Saim Sakaoğlu, "Türk Saz Şiiri", *Türk Dünyası El Kitabı*. (3. baskı). Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1999, s. 285-286.

⁵ Ensar Aslan, *Çıldırli Âşık Şenlik Hayatı-Şiirleri-Karşılaşmaları-Hikâyeleri*, (3. baskı). Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 7, Diyarbakır 2001, s. 15-16.

şöyle sıralamak mümkündür: Şehir ve civarında yetişenler, göçebe ve yarı göçebe çevrelerde yetişen âşıklar ile son olarak mezhep ve tarikat âşıklarıdır⁶ [Özkaya, Alın 2010: 36].

Âşıkların meydana getirdikleri ve dinleyici çevrelere aktardıkları eserler hikâye ve şiir olmak üzere ikiye ayrılır. Araştırmaya konu olan defter de şiirden ibarettir. Âşıklar şiirleri nakletmekle halk musikisinin gelişmesine katkıda bulunurlar. Âşık edebiyatı şiirleri konu bakımından güzelleme, taşlama, koçaklama, ağıt ve muamma olmak üzere beş gruba ayrılır. Mehmet Hicrani'nin "Vatanım İçin" adlı defterinde aynı adla yazılan şiiri de koçaklama grubuna girmektedir.

Günümüzde âşık edebiyatı önemini ne yazık ki kaybetmiştir. Bu kültürel geleneği tekrar canlandırmak adına başta Kars ve Konya olmak üzere bazı yörelerde yapılan bayram, şölen ve tören gibi organizasyonlarda yetersiz kalmaktadır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Yukarıda değinilen konular ışığında söz konusu araştırmanın önemi, 2004-2005 eğitim öğretim sezonundan itibaren dile getirilen öğrenci merkezli yaklaşımlara hizmet etmiş olması denilebilir. Bu bağlamda birçok yöntem, teknik vb. metotlar uygulamaya konulmuştur. Onlardan birisi de hiç şüphesiz yerel tarihtir⁷ [Demircioğlu 2010: 118-119]. Bilindiği üzere ilköğretim programlarında sıkça dile getirilen ilkeler mevcuttur. Bunlar; basitten karmaşığa, somuttan soyuta, yakından uzağa ilkeleridir. Bunların öncelikle kullanılmasının gözetilmesi bile elzem kabul edilmektedir. O hâlde toplumun yakıtı ve geleceğin umudu olan genç nesillerin; yakınında olanı bilme, anlama, hissetme ve kavrama hakkı olmalıdır ki bu durum mevcut programlarla da tezat oluşturmaz. İşte tarihsel binalar, üretim yerleri, ulaşım alanları ve tarihsel alanlarına ilaveten tarihsel kişiler de yerel tarih çerçevesinde ele alınan ana konulardandır. Bölgenin/yörenin tarihsel kişilikleri ana başlığı altında; mezkûr yerde doğup büyümüş yazar, şair/ozan, akademisyen ve hatta devlet adamı olabilir. Bunların öncelikle o yörede bilinmesi, tanınması hem araştırmacıya, hem yöreye ve hem de bilimsel literatüre katkı sağlayacaktır.

Tüm bu anlatılanların sonucunda çalışmanın amacı ise hızla gelişen teknolojiye yenik düşmek üzere olan âşıklık geleneğinin önemli mihenk taşlarından birisi olan Sosgertli/Taşdereli Âşık Mehmet Hicrani/Ozani (Ülker)'ye ait olan "Vatanım İçin" isimli 1972 yılına ait defteri literatüre kazandırmaktır. Şimdiye kadar Hicrani'ye ait farklı zamanda, çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar neticesinde çok sayıda hikâye ve şiirler derlenmiş, gün ışığına çıkartılmıştır. Lakin okuyucuların önüne serilen Hicrani'ye ait eserlerin yanı sıra sadece isminin verilmesiyle yetinilen daha fazla miktarda eser bulunmaktadır. Araştırmaya konu edilen defter de bunlardan birisidir. Defterde bugünlerde de çokça dile getirilen ve ihtiyaç duyulan birlik ruhu üzerinde durulması Aras Havzası kültürünün de devamlılığı açısından manidar bulunmuştur.

Yine yazarın defterde tafsilat bölümünde yazdığı cümleler de araştırmacıyı bu çalışmayı yapmaya teşvik eden etmenlerden olmuştur. Ozan defterinde;

"(...) Haksız olan biri ya da birileri varsa o da insan hakları ve evrensel diye bağırın makamlardır ki bu hak böyle mi verilir? Bir vatanın, milletin ismini

⁶ İbrahim Özkaya ve Kemal Alın, *age*, s. 36.

⁷ İsmail H. Demircioğlu, *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*, Anı Yayıncılık, Ankara 2010, s. 118-119.

bilmeyen erkek-kadın artistler bol bol parayla beraber bir de ün almış yürüyorlar. Fakat yıllarca yanan bir Türk ozanı bir Türk yazarı da aranmıyor, sorulmuyor hakkı kaybolmuş gidiyor. İşte yine aynı evvelki sözümü tekrar ediyorum. Bu durum bu asrın, bu tarihin etkisidir. Hal bu ise zamanı gelecektir ki bu ozanlar bir daha geriye gelmezler, yerleri boş kalır. Efendiler, vatan namustur, hiçbir insan olan namusuna leke sürmez. Vatan ekmektir ve şereftir. İnsan olan ekmeğini, şerefini çiğnetmez. Vatan babadır, anadır. İnsan olan baba-anasını çiğnetmez, ezdirmez. Vatan toprağı; babaların, anaların, şehitlerin mezarı ve türbesidir. İnsan olan baba-ana ve şehitlerinin türbelerini, mezarlarını düşmana teslim etmez. Bu cümlelerimi her sayfada söylemişim"

demek suretiyle ilgisizlik ve duyarsızlıktan çokça üzüldüğünü belli etmiştir. Bu çalışma da Âşık Mehmet Hicrani'nin ruhunu şad etmek ve kültürel bağlamda katkılarına bir nebze de olsa ışık tutmak adına yapılması uygun görülmüştür.

Mehmet Hicrani ve Âşıklık Serüveni

Ozan'ın yetiştiği yer olan Sosgert aslında küçük bir yerleşim yeri olmasına rağmen hiç de azımsanmayacak oranda somut olmayan kültürel mirasa katkı sağlayan bir merkezdir. Sosgert'ten çıkan diğer âşıklar arasında; Âşık İskender, Âşık Söyün, Âşık Eraslan, Âşık Murat Maksudi ve İlgar Çiftçioğlu⁸ [Karadağ 2000:3] sayılabilir.

Kars ili Arpaçay ilçesi eski ismi Sosgert ve yeni ismi Taşdere Köyü sakinlerinden Âşık Mehmet Kasım Ülker (Hicrani) ise Rumi 1328 (Miladi 1913) yılında doğmuştur. Bu rakamı Altınkaynak⁹ [Altınkaynak 1999: V] 1899 diye göstermektedir ki bu ailesinin gösterdiği delillere göre yanlış bir tarihtir. Ozan, 20 Temmuz 1978 tarihinde ise vefat etmiştir. Düzenli bir eğitim almayan Hicrani, yazdıklarının temelini tecrübelerine dayandırmakla beraber, Kafkas ülkelerini gezip görecerak edindiği kültürel birlikteliğe bağlamaktadır¹⁰ [Altınkaynak 1999: V].

İlk şiirini yazdığı zaman 12- 13 yaşında¹¹ [Aslan 1993: 57] olan Mehmet Hicrani literatüre geçecek kadar büyük bir hikâyecidir¹². Bilinen 32 adet hikâyesini vardır ve bunlardan birçoğu derlenen hikâyelerdir. Kendisi "72 tane hikâyem vardır" derken cırağı Âşık Eraslan ise hikâyeye sayısını 81 diye telaffuz etmektedir¹³ [Karadağ 2000: 7]. Bunlardan bazılarının adı şöyledir: Ahmet Şah ile Güllü Şah, Aşk-ı İlahi, Bürvan ile Dürdane, Elvani ile Reyhanî, Ferman Şah, Garip Aslan ile Laleli Şah, Gülüstan ile İmran, İskender Bey, Mahlûkatın Dili, Vicdan Azabı ve Zamani ile Züleyha¹⁴.

⁸ Hüseyin Karadağ, *Âşık Mehmet Ozanı'nın Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Aydın 2000, s. 3.

⁹ Erdoğın Altınkaynak, *Sosgertli Âşık Mehmet Hicrani'nin Hikâyeleri*, Bizim Gençlik Yayınları, Giresun 1999, s. V.

¹⁰ *Age*, s. V.

¹¹ Ensar Aslan, Türk Ozan Geleneği İçerisinde Mehmet Ozanı'nın Hayatı ve Sanatı. *İpek Yolu Uluslar arası Halk Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara 1993, s. 57.

¹² Geniş bilgi için bk.: Ali Berat Alptekin, *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara 1997; Pertev Naili Boratav, *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, Ankara 1946.

¹³ Hüseyin Karadağ, *agt.*, s. 7.

¹⁴ Mehmet Hicrani, *Ali Mahkeme (Divan-ı Ali)*. Derlenmemiş Defter, 1961; Erdoğın Altınkaynak, *age*, s. VII-VIII; Ensar Aslan, *Çıldırli Âşık Şenlik Hayatı-Şiirleri-Karşılaşmaları-Hikâyeleri*, s. 18.

Yukarıda ismi geçen eserlerde zikredilen şahıslar/kahramanlar; Peygamber(ler)den dört halife, hayali kahramanlardan çeşitli hayvan ve bitki türlerine kadar çeşitlilik arz etmektedir. Bu çeşitliliği ozanın içinde bulunduğu haleti ruhiyesine bağlamak yanlış bir düşünce sayılmaz. Âşık Hicrani içinde yaşadığı dünyanın genel durumundan memnun değildir ve bu fikrini 1971 yılının kışında yazdığı *Yüz Yıllık Yolcular* adlı eserinin 55. sayfasında "*ben layığım olmayan bir zamanda yaşıyorum*" diyerek dile getirmektedir.

Gerek "Vatanım İçin" adlı defterini ve/veya diğer manzum ve nesirlerini kaleme alırken Azerbaycan Türkçesini daha çok hâkim kılmaktadır. Bu defterinde pek olmamakla birlikte zaman zaman Arapça ve Farsça terkipler ve kelimeler kullandığı da bilinmektedir. İran'da çok uzun süre kalmasına rağmen sadeliği muhafaza edebilen bir usta olduğu da inkâr edilemez bir gerçektir. Segâh, Şikeste, Divani, Sultani ve Köroğlu/Koçaklama ve diğer tüm âşık makamlarını bilmektedir¹⁵ [Altınkaynak 1999: XIX].

Mehmet Hicrani bilinen meşhur yedi koldan (Emrah, Dertli, Ruhsati, Sümmani, Huzuri...) biri olan ve Doğu Anadolu ve Azerbaycan'da daha çok etkisi hissedilen Şenlik kolundan onun oğlu Kasım'ın geleneğini güdenlerdendir. Saz çalmayı yine Âşık Şenlik'in çıraklarından olan Azerbaycanlı Âşık Nesipten öğrenmiştir¹⁶ [Özkaya, Alin 2010: 42; Aslan 1993: 33]. Günümüz şöhretli âşıklarından pek çoğu çırak yetiştir(e)mekte; ancak kaset, radyo ve TV gibi elektronik araçlar yoluyla seslerini duyurmaya çalışmaktadırlar.

Mahlaslarından olan ve ilk önce kullandığı bilinen Hicrani mahlasını (tapşırma) 1940 yılındaki bir düğün merasiminde Yusuf isminde bir âşık vermiştir. 1968 yılında ise mahlası Hicrani olan farklı bir âşıkla karıştırılmaması adına Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesindeki bir akademisyen tarafından "Ozani" mahlasının verildiği söylenmektedir¹⁷.

Hayatı boyunca birçok başarısı bulunan ozanın özellikle Konya'da Âşıklar Bayramında aldığı 34 başarı emaresi madalyonun ötesinde İsmet İnönü, Celal Bayar, Fevzi Çakmak hatta Mustafa Kemal Atatürk'ten aldığı çeşitli ödül ve madalyon(lar) mevcuttur¹⁸.

Tüm eserlerinde millî birlik ve beraberlik şuuru hissedilen ozan, bu bağlamda yapılacak her şeyde kendisinin bizzat olabileceğini vurgulamaktadır. Özellikle de birlik içinde çalışıldıktan sonra başarılamayacak bir iş bulunmayacağını, çalışmamızın kaynak kişilerinden olan ozanın küçük oğlu Sevdakar Ülker ve onun kızı Gülcan Ülker dile getirmişlerdir. Şiirlerine genel olarak bakıldığında her türlü ırkçılığın şiddetle karşısında olduğu kolayca görülecektir. Manzum eserlerinde de tarihî olayların, zamanın bozukluğunun ve dinî konuların yanı sıra yine herkesi eşit gören ve birbirinin kardeşi olarak gördüğü beraberlik ve eşitlikten bahsetmektedir. Beraberlik adına ise Türk milletinin daima çalışmasını, cehaletle savaş yapılmasını ve toplumun kalkınması gerektiğini vurgulamaktadır¹⁹ [Koçkan 1975: 12].

Defterin Mahiyeti ve Şiir Hakkında Genel Bilgi

Bu çalışmada lisans tezleri ile birinci elden kaynak ve araştırma eserlerin haricinde yukarıda da ifade edildiği gibi kaynak kişilere de müracaat edilmiştir. Bu konuda yardımlarını

¹⁵ Kaynak kişi: 1; Erdoğan Altınkaynak, *age*, s. XIX.

¹⁶ İbrahim Özkaya ve Kemal Alin, *age*, s. 42; Ensar Aslan, *age*, s. 33.

¹⁷ Seyhan Koçkan, *Âşık Mehmet Ozani'nin Şiirleri*. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Erzurum 1975, s. 2; Erdoğan Altınkaynak, *age*, s. VII.

¹⁸ Hüseyin Karadağ, *agt*, s. 24; Ensar Aslan, *Türk Ozan Geleneği İçerisinde Mehmet Ozani'nin Hayatı ve Sanatı*; Kaynak kişi: 1 ve 2.

¹⁹ Seyhan Koçkan, *agt*, s. 8-12.

esirgemeyenler Âşık Mehmet Hicrani ile birinci dereceden yakınlığı olan çocukları ve torunlarıdır. İsimleri ise sırasıyla, Sevdekar, Şükran ve Gülcan Ülker'dir.

Defter ozanın kendi numaralandırmasıyla 73 sayfadır. Fakat yapılan incelemede 32. sayfadan 34. sayfaya bir geçiş olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla 267 haneden meydana geldiği ozan tarafından belirtilen defterde 263 dörtlük olduğunu söylemek yerinde bir tespit olacaktır. 73. sayfa olarak bildirilen ama 72. sayfaya tekabül eden yaprakta, defterin adının yanı sıra yazarın adı ve defterin adının baş harfleri kayıtlıdır. Sanki son sayfa bir nevi kapak kısmı gibi tasarlanmıştır.

Genellikle diğer şiirlerinde olduğu gibi bu defterde de yazılı olan şiirlerin tamamı 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Hece ölçüsüyle beraber kullanılan ve hece ölçüsündeki uyumu sağlayan duraklar da 6+5'li ve 4+4+3'lü kalıplar şeklinde kendilerini hissettirmekte ve şiirdeki tekdüzeliği gidermektedir. Bununla birlikte pek fazla olmamakla birlikte mahalli söyleyişten, yazım hatasından ve saz ile birlikte söylen(e)meyişinden kaynaklanan hece hataları da tespit edilmiştir. Defterde 8. sayfada yer alan son dörtlük bu duruma bir örnektir;

Kalbimde asla bir kin beslemem (10)

Bizi sevmeyene illa gel demem (11)

Yatmak için sünger döşek istemem (11)

Bir yorganda yatarım vatanım için (12)

Deftere kayıtlı şiirin kafiye örgüsüne bakıldığında ilk dörtlüğün a-b-x-b, diğerlerinin ise genelde, c-c-c-b, d-d-d-b şeklinde olduğu görülmüştür. Örneğin;

1.a aldım
.....b vicdanım için
.....x neler var
.....b vatanım için
2.c Süleyman'ı veririm
.....c canımı veririm
.....c canı veririm
.....b vatanım için

Bazı mısralarda ise kafiye hatası vardır ki ozan bazen kasıtlı olarak kafiye kullanmadığını hatta hece ölçüsünü bile bozduğunu çünkü bu kurallara takılıp kalınmasını istemediğini; mananın ve verilmesi gereken mesajın daha önemli olduğunu vurgulamaktadır²⁰. Aşağıdaki dörtlük bu duruma örnektir:

3.x nöker
.....c hünkarım
.....c çekerim
.....b vatanım için

Şiir tek bir isimle ve aynı zamanda deftere adı veren iki kelimelik başlıktan oluşmaktadır. Fakat mana, ölçü, kafiye ve nazım şeklinde pek değişiklik olmamakla beraber, şiir içinde şiir olduğu gözlenmektedir. Bu kanaate son dörtlükte, şairin/ozanın mahlasının yer alması bizleri

²⁰ Kaynak kişi: 2 ve 3; Hüseyin Karadağ, *agt*, s. 26.

sevk etmiştir. Dolayısıyla defterin ismini zikreden ifade 15. sayfanın sonuna kadar 60 dörtlük devam etmektedir. Ölçüsünde ve kafiye örgüsünde bir değişiklik olmadan dahası defterin adına ve bütüne aykırı olmamak adına konu bütünlüğü bozulmadan ama bir başlık yazılmadan yukarıda bahsedilen ihtimal dairesinde 16'şar dörtlükten oluşan dört adet, 12'şer dörtlükten oluşan üç adet, 8'er dörtlükten oluşan on bir adet ve 4'er dörtlükten oluşan iki adet farklı şiir olduğu tespit edilmiştir/düşünülmüştür. Bundan başka nesir şeklinde kaleme alınan fakat yazar tarafından kıta/hane diye kalemlenilen ve altına not düşülen üç sayfalık (54-56) toplam 15 dörtlükten oluşan bir şiir ve sekiz dörtlükten ve toplam iki sayfadan (31-32) oluşan "Yabancı Soruyor, Ozan Cevap Veriyor" şeklinde başlığa sahip olan başka bir şiirden mürekkeptir. Dolayısıyla bir başlık altında, 23 farklı şiirden oluşan bir defterden bahsetmek mümkündür.

Sonuç

UNESCO 17 Ekim 2003'te Paris'te gerçekleştirdiği 32. Genel Konferansında; somut olmayan kültürel mirasın korunması konusunda, özellikle yeni kuşakların daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak insanları birbirlerine yakınlaştırıcı rolü münasebetiyle "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"ni kabul etmiştir. Bu miras içerisinde âşıklık geleneği önemli bir yere sahiptir. Geçmişin günümüze yansımaları sayılan bu geleneğin önde gelen mekânlarından birisi de Kars'tır. Hatta Kars, Türkiye ortalamasının çok üstünde bir kültür zenginliğine sahiptir. Ülke genelinde olduğu gibi Kars ve çevresinde de somut olmayan kültürel miras üzerine araştırma yapılan derlemeler ne yazık ki hâlâ bitirilememiştir. Zaten âşık edebiyatını oluşturan ve bilinen âşıkların ve eserlerinin sayısı da netlik kazanmamıştır. Sadece 100'lerin üzerinde olduğu dile getirilmektedir. Bu durumun kesin olmayışında söz konusu geleneğin belki de önemini yitirmiş olması da bir etkidir. Özellikle kitle iletişim araçlarının gereğinden fazla toplumda söz sahibi olması bu durumu tetiklemiştir. Ama unutulmamalıdır ki âşıklık geleneği bir millî kültür unsurudur. Millî kültürüne sahip çıkmayan unsurlarda benliklerini kaybetmeye mahkûmdur. Tarihin arka odası, bu duruma ilişkin örneklerle doludur.

Âşık diyarı olarak bilinen Kars, birçok yerden farklı olarak Âşık Şenlik'i, Çobanoğlu'su ve Taşlıovası'yla bulunduğu topraklar üzerindeki toplumun kimliğini bulmasında çok önemli sorumluluk üstlenmiştir. Bu şahıslardan birisi de araştırmaya konu olan Âşık Mehmet Hicrani'dir. Çok sayıda hikâye kitabı ve şiirleri derlenmiş olan Hicrani'nin araştırmacılara ve de okuyuculara kaynak olması bakımından "Vatanım İçin" isimli defteri literatüre kazandırılmaya çalışılmıştır. Maksatlardan birisi de hiç şüphesiz bu ve benzeri kültürel miras(lar)ı fark eden dünya kamuoyunun da çeşitli uğraşlar içerisine girmesini sağlamaktır.

Hicrani'ye ait 1972 tarihli bu defter, 73 sayfa ve kendi ifadesiyle 267 fakat yapılan inceleme neticesinde 263 dörtlükten oluşmaktadır. Dörtlüklerin geneli 11'li hece ölçüsünden oluşmuş olup, ilk dörtlük hariç genel kafiye örgüsü de c-c-c-b, d-d-d-b şeklinde devam ettiği tespit edilmiştir. Ozan'ın deftere ismini veren şiiri aslında tek bir bütünden mürekkep değildir. Bir başka ifade ile şiir içinde şiir olduğu fark edilmiştir.

Netice de isminden de anlaşılacağı üzere defterde vatan sevgisinin iman kaynaklı olduğu, sevginin ispatı olarak toprağı için canla başla çalışmanın gerekliliği, bir yerde sevgi ve saygı varsa bunun dahi vatandan kaynaklı olduğu ya da vatan için sevilip sayılacağı, güzel kelime ve cümlelerle işlenmiştir. Her şeyin vatan için feda edilmesi gerektiği, kendisinin de gözünü kırpmadan başta canı olmak üzere her şeyi vatani uğruna vereceğine dair önemli emareler mevcuttur. Türkiye Cumhuriyeti'nin özellikle bugünlerine vurgu yaparcasına yazılmış gibi olması da bu defterin gün yüzüne çıkarılmasının önemini bir kez daha artırmaktadır.

Aşağıda defterde kayıtlı olan aynı başlık altındaki şiirler numaralandırılmak kaydıyla sayfa sırasına göre verilmiştir.

VATANIM İÇİN

(1)

Elime bir kâğıt, bir kalem aldım
Evvela yeminim, vicdanım için
Aç kalbimi gör içinde neler var
Yanık vatandaşım, vatanım için

Davut oğlu Süleyman'ı veririm
Vatan için ben canımı veririm
İftiharla şirin canı veririm
Vatanım uğruna, vatanım için

Türk oğluyum ölüm için gam yemem
Gönül coşar eğlen demem, dur demem
Servetimi, devletime yok demem
Veririm her şeyim vatanım için

Dilersin ağayım, dilersen nöker
Ben ki benim vatanımda hünkârım
Gece gündüz her cefayı çekerim
Yorulmam bu yolda vatanım için

Benden üstün, akıllısın sanmasın
Olur, olmaz boş sözlere kanmasın
Ben dostumu, düşmanımı anlarım
Her zaman uyanık vatanım için

Mecbur olur düşmanımı döverim
Övüm desem, öz babamı överim
Öz yurdumu öz kalbimde severim
Saygımı unutmam vatanım için

Gel desinler er meydana girerim
Dur desinler sözden anlar, dururum
Koşar öküzümü, saban sürerim
Ekerim tarlamı vatanım için

Şahadetin her tadını bilirim
Devletim emreder asker olurum
Gerekirse vatan için ölüyorum
Takarım çantamı vatanım için

Kavga günü cephelere sürseler
Beni de insana laik görseler
Ordular başına beni verseler
Zafer kazanırım vatanım için

Düşman hançeriyle paralanır isem
İhraç defterine sıralanırsam
Vücudum bin para yaralanırsam
Cesaretim ölmez vatanım için

Kararlıyım ben bu yolda giderim
Ne kadar vücudum, kuvvetim, varım
Şayet naçar kalsam davar güderim
Çobanlık yaparım vatanım için

Yıllar boyu yol yürüsem yorulmam
Dalımı kırsalar, kökten kırılmam
Annemin ki hiç sözünden ayrılmam
Babamı severim vatanım için

Yelken açsam rüzgârlara karışsam
Dostlarıma selam versem, görüşsem
Zengin olsam, tacirlere satılsam
Sürüler beslerim vatanım için

Ya gücüm yeterse imkânım olsa
Müsait müsait zamanım olsa
Vatan bucağında dükkânım olsa
Helal mal satarım vatanım için

Tap deseler öz yurduma taparım
Sap deseler yanlış yoldan saparım

Bağ becerir, bahçıvanlık yaparım
Fidanlar dikerim vatanım için

Herkes bulduğunu rahat yeseler
Tezgâhında şal dokuyup, giyseler
Yurdumuza düşman gelir deseler
Ateşler saçarım vatanım için

Şehit, gazi atalarım vatanda
Anam, babam, can ciğerim vatanda
Boram boram kanım kokar vatanda
Ben de bir kurbanım vatanım için

Vatandaşım her cefayı çekerim
Öz yurdunda, öz işime nökerim
Külüngümle dağ taşı sökerim
Kaleler yıkarım vatanım için

Eğer o dur ki engelleri aşasın
Deniz gibi dalgalanıp coşasın
Çil çocuğum vatanımda yaşasın
Gurbete giderim vatanım için

Usul yürür her zemine bakarım
Hazin hazin sular gibi akarım
Vatan hainini yakar yıkarım
Bu benim hakkımdır vatanım için

Yabancının dağlarına bakmam
Atamızın emrinden çıkmam
Yâd elleri öz yurduma sokmam
Olurum olamaz vatanım için

Bazen yumuşağım bazen sert gibi
Mertleriyle konuşurum mert gibi
Ağzı kömürlenmiş koca kurt gibi
Azgın canavarım vatanım için

İnsan zümresinde kâmil insanım
Madenler yanında ben de madenim

Yurdumu bekleyen bir gergedanım
Kara karıncayım vatanım için

Bu hedeften asla dönmez imanım
Ceddimizden elimizde fermanım
Demirciğim çekicimle zindanım
Demirler döverim vatanım için

Sularım var değirmenler çevirem
Ocağım var tuğla, kerpiç kavuram
Külüngüm var koca dağlar devirem
Her yana yol yaparım vatanım için

Okulum var, mektebim var okurum
Çok şükürler ışığım var yakarım
Tezgâhım var özüme çul dokurum
Fazlasını satarım vatanım için

Mevsiminde ekin tarla tutmasa
Afet gelir arpa, buğday bitmese
Büyük kespi kara elim yutmasa
Yeniden ekerim vatanım için

Beni sevmeyeni ben de sevmem
Varım yokum gitse gam yemem
Türk oğluyum elden gitmek istemem
Aç kalır yatarım vatanım için

Bu ihtimal her an bir zaman gelse
Herkes yurdu için tedbirli olsa
Düşman karşısında bir deniz olsa
Piyade geçerim vatanım için

Taksimat var hesap açın deseler
Her millete safa geçin deseler
Kendimize vatan seçin deseler
Yurdumu seçerim vatanım için

Ne bulursam ben yerim kime ne
Özüm dokur, ben giyerim kime ne

Sözlerimi ben diyorum kime ne
Her sesi dinlerim vatanım için

Kalbimde asla bir kin beslemem
Bizi sevmeyene illa gel demem
Yatmak için sünger döşek istemem
Bir yorganda yatarım vatanım için

Bayrağımın rengi ne için aldır
Bunun hikmeti var sanma hayaldir
Bu vatan bizlere kan ile maldır
Bu acıyı bilirim vatanım için

Vatanım gülerse ben de gülerim
Gelen geçen zamanları bilirim
Müslüman'ım ibadetler kılarım
Dualar eylerim vatanım için

Göğsüm tunç siperdir, yay neme lazım
Ağalar kendine boy neme lazım
Şekeri istemem, çay neme lazım
Serin su içerim vatanım için

Kimi görsem vatan halin sorarım

(2)

Sesime, ses verin aziz vatandaş
Vicdanını imanıyla gözle sen
Atan baban bu mezarda yatıyor
Vatanını vicdanıyla gözle sen

Sana seslenirim benim sırdaşım
Bu ocakta kaynar ekmeğin, aşın
Bozguncuya iman etme gardaşım
Vatanını imanıyla gözle sen

Şerefe, namusa, şana yok deme
İsterlerse tatlı cana yok deme
Sende asil kana yok deme
Vatanına ver kanınla gözle sen

Yurdumu sorana cevap veririm
Korucuyum toprağımı korurum
Çimenler biçerim vatanım için

Bilenler anlıyor bu acı dersi
Hainler ne anlar vatani, yurdu
Silahım yok idi, gözyaşım vardı
Çocuktum ağlardım vatanım için

Neler oldu tarihinde ol zaman
Gelmesin o günler ne kadar yaman
Türk milleti cephelerde top yekün
Şahlanmış her yerde vatanım için

Adam gerek geçmişinde düşün
İnanmazlar gelmeğince başına
Bugün ne mutlu gün herkes işinde
Bense neler gördüm vatanım için

Kim ne anlar ben bir insanoğluyum
Ya bir aslan ya bir kaplan oğluyum
Bu sevdaya ruhumla bağlıyım
Temelden aşığım bu vatan için

Zaman ile geçen günü unutma
Atan ne söylemiş onu unutma
Elinde ki fermanını unutma
Vatanını fermanıyla gözle sen

Çiçek arısının bala çıkmışsın
Derviş sensin hasbi hale çıkmışsın
Anka bezirgânının yola çıkmışsın
Vatanını kervanıyla gözle sen

Türk evladı hayrı şerri seçersin
Diler isen semalarda uçarsın
Köylü kardeş çayır çimen biçersin
Vatanını tırpanıyla gözle sen

Ne mutlusun şahadetli günün var
Müslümansın kuranın var, dinin var
Bak tarihte her sayfada ünün var
Vatanını kılıcınla gözle sen

Hain olanların sözüne kanma
Sözünde erkek ol, utanma
Bozguncunun sözlerine inanma
Vatanını öz gözünle gözle sen

Gönül coştı, dağlar beni eylemez
Türk olanlar merak ile gam yemez
Başa gelen olay sana söylemez
Vatanını her anınla gözle sen

(3)

Ey vatanş anan baban var senin
Büyük anan yine vatan değil mi?
Bir ana bir baba besledi seni
Anan baban yine vatan değil mi?

Çocuk idim bu toprakta süründüm
Beşiğinde, nennisinde salladım
Yeşilinden, sularından barındım
Annem babam yine vatan değil mi?

Ben büyüdüm insan oldum söylendim
Havasıyla renk renk boyandım
Bağlarında bahçesinde eylendim
Anan baban yine vatanım değil mi?

Kumaşından türlü işler dokudum
Anan vardı o zaman sen yok idin
Sen de doğdun okulunda okudun
Anan baban yine vatan değil mi?

Hem kanun, hem usul böyledir adet
Sefanın yanında bir de felaket
Öz yurdunun kurbanıdır her millet
Vatanını gerdanıyla gözle sen

Canın ister şeker, şerbet içersin
Bir dost için tatlı candan geçersin
Çiftçi kardeş ekin tarla biçersin
Vatanını dirgeninle gözle sen

Herkes diler hedefini vurmaya
Yarın için daha ey gün görmeye
Eğer hekim isen yara sarmaya
Vatanını dermanıyla gözle sen

Kurak verdi, toprak verdi, taş verdi
Ocak verdi, ateş verdi, aş verdi
Uyku verdi, rüya verdi, hoş verdi
Anan baban yine vatan değil mi?

Ormanından ağaç verdi binana
Nimetinden sütler verdi anana
Koyun, kuzu keçi verdi babana
Anan baban yine vatan değil mi?

Düşman gelse her zevrağın bozulur
Kaçar isen adın korkak yazılır
Vatansıza mezar nerde kazılır
Anan baban yine vatan değil mi?

Mehmet Ozani'yim bende bir insan
Bu vatan bizimdir kör olsun düşman
Her işin başında evvela vatan
Anan baban yine vatan değil mi?

(4)

Müslüman âlemi hacca giderler
Beytullah'ın bir ismi de kaledir
İnsanoğlu ne olur biraz düşünse
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

Kimseye gelmesin sözümün ucu
Ben insanım bu ilacın muhtacı
Vatan anlamayan serseri, hacı
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

Sesime ses veren asil insandır
Beni tenkit eden sade küfrandır
Edep, hayâ, onur, namus vatandır
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

Yaralılar derde derman sesliyor
Softalarsa hele kulak süslüyor
Vatandaşlar bizi vatan besliyor
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

(5)

Bir avuç serseri kanı şüpheli
Boşa yorulma bölemezsin vatani
Düşman maskesiyle gözü kapalı
Boşa yorulma bölemezsin vatani

Bak bu millet bir baban oğludur
Hedefiyse bir atanın yoludur
Çelik zincir birbirine bağlıdır
Hey divane kıramazsın vatani

İnsan gerek ey düşünme işine
Hainlerin neler gelir başına
Niçin düştün beş on para peşine
Bu niyetle yoramazsın vatani

Niçin büründünüz matem yasına
Kim sizi düşürmüş kan hevesine

Yere bak göğe bak vatana bak
Bakma hainlere birde bana bak
Sana emanettir bu vatana bak
Önce vatan sonra Kâbe'dir

Dilersiz dolu de diler boş değin
Dilersiz serseri bir sarhoş deyin
Bana hacı deme vatandaş değin
Önce vatan ondan sonra Kâbe'dir

Ben bir Türk'üm bir babanın oğluyum
Yaşımı sorarsan ortaçağlıyım
Müslüman'ım bende dine bağlıyım
Önce vatan ondan sonra Kâbe'dir

Mehmet Ozan boş davaya girişmem
Sevmediğim halkım olsa konuşmam
Vatanımı Beytullah'a değişmem
Önce vatan ondan sonra Kâbe'dir

Hain düşmanların pis kancasına
Ey bilin ki takamazsın vatani

Bu laik mi vatandaşın şanına
Zehir sürmek ekmeğine, nanına
Öz kardeşi, öz kardeşin kanına
Bu kavgaya sokamazsın vatani

Ne isterse bu mukaddes vatandan
İbret alın zindanlarda yatandan
Kefil misin Kemal Paşa alandan
Seni gafil bölemezsin vatani

Mayanız mökkemdir pederin kimdir?
Ey düşün bu yurda kimler hâkimdir?
Yazıklarım sizin önderiniz kimdir?
Boş yorulma bölemezsin vatani

Senin düşündüğün tersine gelir
Ondan on çıkarsa ne kalır
Her zaman hainler belasın bulur
Sen ölürsen bölemezsin vatani

Karında hiç iş yok zararın çürük
Bünyen toplamadır, kanların çürük
Hocan Allahsızdır kararın çürük
Aklın gibi göremezsin vatani

Bu vatan bizimdir, bizim vatandır
Bağrında yatanlar benim atamdır
Huzuru bozmaksa senin hatandır
Boş yorulma bozamazsın vatani

Cehalet her zaman baş belasıdır
Serseriler bunun müptelasıdır
Bu vatan Türk'ün öz kalesidir
Yıkılırsın, yıkamazsın vatani

Kanına kast etmiş seni kandıran
Senin ahlakındır seni yandıran

(6)

Şehitler cennetten yurda seslenir
Türk milleti vicdanına sahip ol
Vicdan, namus bu cümleye bağlıdır
Ey vatandaş vatanına sahip ol

Gel efendim sözlere bak, sözlere
Ne yazık ki dumanlanmış gözleri
Şehitler vatani verdi bizlere
Emanettir vatanına sahip ol

Kim gelmiş de bu aşa su katıyor?
Hangi canı bu vatani satıyor?
Her türbede bunca şehit yatıyor
Mukaddestir vatanına sahip ol

Hainlerdir aşk atına bindiren
El atından bölemezsin vatani

Abat olmaz insanların cahili
Bu millet kırk yere böler bir kılı
Devlet var, ordu var, süngü takılı
Boş uğraşma yıkamazsın vatani

Cehennem ol ayrı bir çul dokuyun
Hain kalbinizi hele bir yuyun
Mehmetçiğin tarihini okuyun
Son olursun yıkamazsın vatani

Biraz düşün bu dağlara bak ey şaki
Bir sola bak, bir sağa bak ey şaki
Sancağa bak, bayrağa bak vay şaki
Anladın mı yıkamazsın vatani

Mehmet Ozan sen bir âşık ozansın
Ruhunla öz vatana kurbansın
Ey hainler anan baban utansın
Utanmazlar bölemezsiniz vatani

Tarihlerde yazıların var senin
Kalemi al arzuların var senin
Melul gazi şehitlerin var senin
Bu şerefli vatanına sahip ol

Hangi zalim bu vatana kahreder
Emin ol kendisi kahrolur gider
Atamız Atatürk yurdu seyreder
Der ki evet vatanına sahip ol

Bu yurda göz diken diller lal olmuş
Kurduğu planlar hep hayal olmuş
Avuç toprak Türk kanına mal olmuş
Ey vatandaş vatanına sahip ol

Binaların, sarayların yücelsin
Doğan kuşak hem yaşasın kocalsın
Çekilen meşakkat geride kalsın
Derin düşün vatanına sahip ol

(7)

Edirne'den, Ardahan'a zincirli
Demir ağı kara yollu vatanım
Dört cihette mücevherin madenin
Define yatağı mallı vatanım

Sen Türk'ün malısın fermanında var
Dağların fırtına dumanın da var
Çevrende dostların, düşmanlarında var
Bükemezler çelik kolun var

Öz yurdunda yeşillenir öz bağın
Ellerin bağında yoktur merakım
Menekşe sümbülüm hele zambağım
Laleli, reyhanlı, güllü vatanım

Yeter milletimin kömürü sende
Vatan hizmetinde demiri sende
Dünya denizlerin amiri sende
Dereli, ırmaklı, selli vatanım

Hazar'da piyade harpte atlısın
Elinde fermanın hem beratlısın
Düşmana zehirsin, dostta tatlısın
Kovanlı, arılı, ballı vatanım

Bize nimet vermek senin hizmetin
Nimet için kimseye yok minnetin
Her gelen konağa senin hürmetin
Açık sofraya cömert elli vatanım

Kalbimde kaynıyor ata vicdanı
Öyle emir eylemiş ol gönül kanı
Sende yaşamayan anlamaz seni
Sırrı meçhul garip halli vatanım

Güzel aklın yanlış yola saptırma
Aziz yurdu canavara kaptırma
Mehmet Ozan destanını yazdırma
Aziz millet vatanına sahip ol

Güz olur bağında gazelin güzel
Ceddinden intikal ezelin güzel
Aslın soyun güzel, güzelin güzel
Güzellerin çifte halli vatanım

Gece gündüz kervanların bir âlem
Coşar ise tufanların bir âlem
Hele yeşil ormanların bir âlem
Bayırlı, çayırılı, göllü vatanım

Cihana örnektir servetim varım
Namusum, şerefim, şöretim, arım
Çar taraftan eser hoş rüzgârların
Tabiatı şirin, yeli şirin vatanım

Senin bohçan neler ile doludur
Tek hedefim atamızın yoludur
Âşıkların ozanların bellidir
Dertli çalar yanık telli vatanım

Seni cihan kantar yaylamaz
Sen coşarsan polat zincir eylemez
Söyleyen de sinirlenip söylemez
Hoş lisanlı, şirin dilli vatanım

Tarihlerde kahramanlar ocağı
Vatandaş beşiği vatan ocağı
Türk'lerin bayrağı, şanlı sancağı
Devletlerin içinde belli vatanım

Pirinci, pamuğu, daha neleri
Limon, portakalı hem elmaları
Marama tezgâhı daha neleri
İpekli, kumaşlı, şallı vatanım

Elvan çiçekleri yüce dağları
Koyunu, sığırı, peynir yağları
Dudulu, kumrulu, güzel bağları
Yeşilli, mavili, allı vatanım

(8)

Yetmiş iki millet emanet diyor
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır
Varsın gayrileri cennet arasin
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Asya'dan, Atilla'dan, Cengiz'den
Süleyman'dan, Fatih'lerden, Yavuz'dan
Demir kapı kırım tatar Kırız'dan
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Edirne, Ardahan, Samsun'uyla var
Bugün bu cihetleri öz anavatan
Şimdilik bu kadar derdime derman
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Bakin tarihlere nelerimiz var
Verseler hakkımız nelerimiz var
Yurdu korumaya kararımız var
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

(9)

Bir yabancı soruyor, ozan cevap veriyor

Yabancı soruyor:

Ben garibim diyara diyar gezerim
Ne görürsem defterime yazarım
İşim gücüm memleketler gezerim
Söyle canım bu memleket neredir?

Ozan cevap veriyor:

Tufanlı boranlı gördüğün dağlar
Dudulu, kumrulu, bülbüllü bağlar
Bu sancak, bu bayrak, çelik ordular

Hele bitmemiştir vatan destanı
Âşıklar ozanlar met eder seni
Mehmet Ozan'ının canı cananı
Benim gibi sana güllü vatanım

Yanlış, eksik hedeflerden ne çıkar
Uydurma mezhepten, dinden ne çıkar
Yalancı cennet var ondan ne çıkar
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Muş eyledim a bu Kevser cemini
Gönül yine sürmededir demini
İnsanlarda namus, vicdan yemini
Türk'lerin namusu öz vatanıdır

Kamil olanların inadı olmaz
İnadı olanların abadı olmaz
Şeref bilmeyenin sebatı olmaz
Türk'lerin şerefi öz vatanıdır

Mehmet Ozan gözün yoktur ziynette
Ben aşığım şahadete, hürmete
İsa, Musa, Davut girse cennete
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Gördüğüm bu vatan Türk vatanıdır

Yabancı soruyor:

Bu demir, bu kara, bu uzun yollar
Bu orman, bu çiftlik, bu sürü mallar
Denizler, ırmaklar, sonalı göller
Söyle canım bu memleket neredir?

Ozan cevap veriyor:

Bir ocak, bir bucak, bu kaş haneler
Bunlar da değildir gör daha neler

Bu yiğit, bu koçak, bu merdaneler
Gördüğüm bu vatan Türk vatanıdır

Yabancı soruyor:

Ben görmedim hayatımda böyle yer
İnsanları birbirine can diyor
Kendisi kazanır, kendisi yiyor
Söyle canım bu memleket neredir?

Ozan cevap veriyor:

Eyce seyret şerefini, şanını
Bereketli sofrasını, nanını
Bizim ülke cumhuriyet kanunu

(10)

Âşık ne söyledin sen deli misin?
Bendeli değilim vatan aşkıdır
Allahuekber sevdalısıyım
Sevdalı değilim vatan aşkıdır

Müslümanım imanıma aşığım
Şahidimdir Kuran'ıma aşığım
Namusumla vatanıma aşığım
Beni âşık eden vatan aşkıdır

Vurulursam çekil yana karışma
Er değilsen bu meydana karışma
Sen güzele âşık ol bana karışma
Benim güzelimse vatan aşkıdır

Bu derdi bilmeyen dermansız ölür
İncilsiz Tevratsız, Kuransız ölür
Vatanı olmayan kefensiz ölür
Beni öldürende vatan aşkıdır

Gördüğün bu vatan Türk vatanıdır

Yabancı soruyor:

Ben seyyahım haran oldum
Siz de olan cesaretle sözlerle
Nahlet olsun hain bakan gözlere
Anladım bu vatan Türk vatanıdır

Ozan cevap veriyor:

Bu cengi islahı cahı celale
Şemsiyle, kameri, yıldız tellali
Yaşarım bu vatan Türk vatanıdır
Yaşarım bu vatan Türk vatanıdır

Vatan bağrında atalarım var
Bana ninni diyen analarım var
Gaziler, şehitler, mezarlarım var
Beni de ağlatan vatan aşkıdır

Vatanda kan döktük, kavga eyledik
Nice cananları kurban eyledik
Babalar, oğullar, kardeşler
Benimde merakım vatan aşkıdır

Ocağından, bucağından ses gelir
Taşlarından, toprağından ses gelir
Ormanından, dağlarından ses gelir
Cümlesi sevdalar vatan aşkıdır

Mehmet Ozanî'yim vatan aşkına
İsterim bir canın vatan aşkına
Cümlesi şehitler atam aşkına
Bendeki sevda vatan aşkına

(11)

Tarihlerde neler, oldu olacak
Ben ilhamı sende buldum vatanım
Her vatandaş bu öğüdü alacak
Selameti sende buldum vatanım

Yeryüzünde vatanlar var yaramaz
Onlar benim bu yarımı saramaz
Hiçbiri Türk vatani olamaz
Şahadeti sende buldum vatanım

Serseri kap gibi boşaldım doldum
Cihan savaşları muhacir oldum
Dolaştım ağladım hem sana döndüm
Mezarları sende buldum vatanım

Sende dökülmüş tür ceddinin kanı
Sende yazılmıştır kader fermanı
Senin toprağında yaram dermanı
Dermanımı sende buldum vatanım

(12)

Burada bir Türk var bu bir askerdir
Elide silahı vatani bekliyor
Yanıma yaklaşma yılan gibidir
Canı dişe takmış vatan bekliyor

Bu millet gam yemez yok ile vardan
İster isen gel geçelim kenardan
Kadını, erkeği cümlesi birden
Türk'ler bir arada vatan bekliyor

Bu millet kızarsa kolay soyumaz
Her olur olmazla oyun oynamaz
İhtiyarı, genci yatmaz uyumaz
Elinde palası vatan bekliyor

Sendeki şerefin şanı başkadır
Kalbimde ki öz vicdanı başkadır
Her milletin asil kanı başkadır
Öz kanımı sende buldum vatanım

Bütün gücüm arzularım sendedir
Geçen günler, mazilerim sendedir
Şehitlerim, gazilerim sendedir
Baki cennet seni buldum vatanım

Sendeki milletin öz kanı birdir
Asıl Türk evladı vicdanı birdir
Hem dini, ahkâmı, Kuran'ı birdir
İmanımı sende buldum vatanım

Mehmet Ozani'yim kendi halimde
Defalar askerim senin yolunda
Her zaman hazırım süngü elimde
Aşkım için kurban oldum vatanım

Köylüleri sapan sürür tarlada
Uyurken zaferi görür rüyada
Kaptanları gemileri deryada
Orduları müntezir zaten bekliyor

Dağlarda sürüsü, malı, koyunu
Taylarda davulu türlü oyunu
Kimse çekmez biz Türk'lerin yayını
Çoban kaval çalar vatan bekliyor

Sağlam çula çürük yama eklemes
Bu hesap incedir herkes bilemez
Vatanını sıra ile beklemez
Hepsi beraber toptan bekliyor

Ne fırtına ne de kardan, borandan
Ne filden çekinmez ne gergedandan
Türk milleti kuş uçurtmaz vatandan
Çocuğuna kadar vatan bekliyor

(13)

Alalım kazmayı, beli, küreği
Çalışsak vatana tanısın bizi
Yatan topraklardan fayda sağlanmaz
Uyarak toprağı, uyarsın bizi

Har tarafa kara demir, yol yapak
Dünya âleminde hisseler kapak
Fidan dikek, bahçe kurak, gül yapak
Güldürek vatani, güldürsün bizi

Ne çıkarmış sokaklarda boş ile
Gün geçirmek, kaş oynatmak boşuna
Türk milleti elimizde imkân var
Doğurak vatani, doyursun bizi

İnsan her bir zaman var
Vatanseverlerde birde vicdan var
Türk milleti elimizde imkân var
Kayırac vatani, kayırsın bizi

(14)

İnsanım demesin, insan olmayan
Vatan sorununu bilmeyen adam
Serveti devleti bil ki haramdır
Vatanıma sahip çıkmayan adam

Böyleleri hünkârmiş ne çıkar
Tacir imiş, tüccar imiş ne çıkar
Tutalım ki serdar imiş ne çıkar
Vatanına kurban olmayan adam

Vatan ateşine yanmayı bilmez
İçip bu şarabı, kanmayı bilmez

Mehmet Ozan kalemiyle konuşur
Sazı alır kelamıyla konuşur
Sancağına selamıyla konuşur
Birde silahı var vatan bekliyor

Her insana çalarsa gelir var
Ne olmaz ki becerirsen olur var
Yer altında yer üstünde neler var
Bildirek vatan, bildirsin bizi

Ne sağlanır ziyaretle, boş ile
Sağ olmaz yaralar boş ilaç ile
Kuvvetimiz, kudretimiz güç ile
Kaldırarak vatani, kaldırsın bizi

Bu insanoğlunda bir harekettir
Bunu anlamama ne musavattır
Çalışmak her zaman bol berekettir
Doldurarak vatani, doldursun bizi

Mehmet Ozan sözün söyler hal ile
Arzularım bahçe, fidan, gül ile
Elimizde kazma ile bel ile
Anlatacak vatani, anlatsın bizi

Derdin derinine inmeyi bilmez
Vatanına sadık olmayan adam

Bu sözlerim felsefeyle başlanır
Nakışıyla, el işiyle işlenir
Kalbi hain nedamette taşlanır
Vatana vatandaş olmayan adam

Varıp damdan dama girse fayda ne?
Bu cihana hüküm sürse fayda ne?
Bütün cihan onun olsa fayda ne?
Vatanda bir eser koymayan adam

Yaramazlar her vatana yaramaz
Vatan ise ondan fayda göremez
Böyle adam vatandaşım diyemez
Vatanın sesini duymayan adam

Vatanda yaşayan vatandan anlar
Vatanda seslenen vicdandan anlar

(15)

Değme bana vatanımla konuşum
Emretsin emrine hazırım hazır
Taşlarıyla, toprağıyla danışım
Bu yolda kurbanım hazırım hazır

Bezirgânım gafilem var yürürüm
Cefa çeken mumlar gibi eriyem
Bahçesini, lalesini koruyam
Vatanda bağmana hazırım hazır

Külüngümle derinlere dalmaya
Düşmanımdan intikamlar almaya
Vatan için öldürmeye ölmeye
Emir eylesin her anına hazırım

Diler ise taşlarımı çek desin
Diler ise kanını dök desin
Diler ise toprağımi ek desin
Vatan için fermanıma hazırım

(16)

Dinleyin vatandaş işitin beni
Evvel beni dinlemeye çalışın
Vatan manasının aslını anlayın
Öz vatanda şahadete çalışın

Kamil olan sözden hisse götürür
Ne düşünse onu yapar bitirir
İhmallik her zaman ziyan getirir
Öz vatanda cesaretle çalışın

Vatana bağlanır imandan anlar
Ne yazar bu hali bilmeyen adam

Mehmet Ozani'yim aşığım âşık
Benim için geceler, gündüzden ıstık
Ruhu, kalbimle vatana âşık
Beni anlayamaz bilmeyen adam

Her vatandaş vatanına er ister
Hem er ister vatanını var ister
Dar gününde vatan bizi yar ister
Vatanımın meydanına hazırım

Yine bugün hayal meyal efkârım
Bu yolda fedadır ne ise varım
Türk oğluyum eğer varsa hünerim
Gösteririm düşmanıma hazırım

Bütün dünya ile yarışın desin
Çağlayın çağlara karışın desin
Nurlu toprağında çalışın desin
Vatanıma, toprağıma hazırım

İsmim Mehmet Ozan vasılı kelim
Vatan sevenlere ederim selam
Bir elimde sazım birinde kalem
Vatanımın destanına hazırım

Atamızdan bu öğüdü unutma
Bu öğüdü terk edip aksine gitme
Cihanda sulh, yurtta sulhu unutma
Öz vatanda selametle çalışın

Doğruyu anlayın hem ona tapın
Bozguncu ne derse aksini yapın
Babalar mezarına türbeler yapın
Anma günü ziyaret çalışın

Atlının halini yaya seyreder
Tarihin halini zaman seyreder
Türk'lerin halini zaman seyreder
Laik olun bu şerefe çalışın

Tecrübe görmeyen hatip olamaz
Bu sözün aslı var onu bulamaz
Vatandaş birbirine zalim olamaz
Öz vatanda merhamete çalışın

Her zaman yücelin kıymetinizle
Unvanı ispata şöhretinizle
Devletler yanında hürmetinizle
Siz vatanda bu hürmete çalışın

Bir gün bize erecektir vedalar
Türk milleti ad içinde adalar
Şehit mezarında nurlu sevdalar
Keşif eyleyin keramete çalışın

(17)

Senden tatlı nimet daha görmedim
Şekerim de vatan tuzum da vatan
Dinleseler yıllar boyu söylerim
Hayalimde vatan, sözümde vatan

İşitin sözümü dinleyin gardaş
Asilden asilim değilim kalleş
Vatan bana, vatan bende vatandaş
Lisanımda vatan sözümde vatan

Acımca bu derdi uzun söylerim
Bir de bana sus derler neyleyim
Ruhum da budur sevgili yârim
Baharım da vatan yazım da vatan

Öz bağrımı ateşimle yakarım
Öz suyumla hazin hazin akarım

Bazen yayan olan bazen de atlı
Vatan sevdasında durmadan yürü
Yorulmayın her cefaya katlanın
Vatan sizin çıka bata çalışın

Öz kanından olmayanı sesleme
Mağrur olma, kibir olma, ben deme
Vatandaş kin, husumet besleme
Bu vatanda müsavata çalışın

Düşünün kalpteki vicdanınızı
Derinde izleyin çar yanınızı
Vatan toprağına öz kanınızı
Şerefinle kata kata çalışın

Mehmet Ozani'yim özün manası
Her yanı anlamak gözün manası
Sözümü anlayın sözün manası
Bu ozanı anlamaya çalışın

Öz özüme aynalara bakarım
Kaşlarım da vatan gözümde vatan

Kabristanda öz baban var, anan var
Bir ocağım tüter bir de hanem var
Bir şirin köyüm var, bir de tarlam var
Vatanım da vatan tarlam da vatan

Vatanımda ben bir Ali Hünkâr'ım
Dağlarım bağlarım bellidir yerim
Doğuşumdan ölünceye kadar askerim
Silahım da vatan, süngüm de vatan
Bana da dokunmayın ben de kişiyim

Öz yuvamın hem ekmeği aşuyım
Çok zenginim tacirlerin başuyım
Servetim de vatan varım da vatan

Kızır isem benim kahrım çekilmez
Bu sözün içine yarenlik girmez
Kimse tarafından kolum bükülmez
Kuvvetim de vatan, kolum da vatan

Biz Türk'leriz tarihimi sayarım
Böyle gider hiç bozulmam överim
Arı gibi her çiçeği anlarım
Kovanım da vatan, balım da vatan

Tarihe nişandır cihanda bu hal
Çelik zincirlerle bağlanmış eller
Atilla, Cengiz Han, Mustafa Kemal
Önderim de vatan, yolum da vatan

Her şeyi anlatmak buna zaman var
Şehitlidir elimizde ferman var
Her ocakta, her bucakta duman var
Köylerim de vatan, ilim de vatan

Vatandaşlar derdi katın derdime
Hele gelin nelerim var kime kime

Rahmet çağlasın aziz yurduma
Denizim de vatan, gölüm de vatan

Sahipsiz sarayın zimmeti nedir?
Terki vatanların hürmeti nedir?
Vatansız milletin kıymeti nedir?
Ziyaretim de vatan, sözüm de vatan

Yalan dolan ile beni eyleme
Sen softasın beni cahil anlama
Her insanın muradı var dünyada
Bu dünyam da vatan cennet de vatan

Sağ iken bu lazım eylemek eda
Cahiller bu hali getirmez ya da
Her insanın isteği var dünyada
Muradım da vatan, arzum da vatan

Mehmet Ozani'yi insanlar anlar
Belki yanlış görür cahil ne anlar
Türk kanı olanlar vatandan anlar
Destanım da vatan, sözüm de vatan

(18)

Evet, burada dağlar var ve duman ile sarılmış burada bahçeler ve bağlar var lale sümbül ile bezenmiş burada bir vatan var Türk vatanıdır. Kaleleri ile sarayları var Türk vatanıdır. Baksana sancağı var bayrağı var Türk vatanıdır. Binaları var ve kırsalları ve çelik teçhizatlı orduları var burası Türk vatanıdır. Bu topraklarda Türk milleti yaşar Türk vatanıdır. Baksana bayrağında, sancağında hilali var yıldızı var Türk vatanıdır. Herkes karınca gibi çalışıyor bacaları buram buram duman tütüyor burası Türk vatanıdır. Camileri, medreseleri var Türk-İslam vatanıdır. Mektepleri ve ders haneleri var Türk vatanıdır.

Bu vatana çok yabancılar, çok milletler göz diktiler ve bu vatana gelmek istediler, bu vatana almak istediler, gelemediler, alamadılar, öldüler, yenildiler Türk'lerin ayağı altına girdiler burası Türk vatanıdır. İnsanları var çalışıyor, insanları var dünyayı anlıyor, insanları yurdumu, memleketimi, vatanımı koruyor. Burada Türk milletinden başka milletler yaşamıyor çünkü Türk'ler yılan gibi bir milletten kimseyi vatanına sokmazlar burası Türk vatanıdır. Bu milletin hepsi bir ırk, bir cins bir soydur bu millet birbirine bağlıdır. Bu vatanda bu millet yaşar ve yaşayacaktır. Hele baksana ne muazzam ordu ne kudretli disiplini vardır ki bu milletin bir tanesi binlerce insana cevap verecek manevi kuvvete sahiptir onun içinde yeryüzümüzün bu kıymetli toprağı bu Türk'lerin vatanıdır. Evet, baksan ki siyah ve beyaz yahut kızıl derili insanlar bu Türk milletinin içerisinde yokturlar. Bu vatanda yaşayan bu Türk milleti tip itibarıyla ekserisi esmer, buğday rengi kısmen de esmeri sarışın rengi ile bir tek ırk evet bu

vatan bu milletindir bu Türk vatanıdır Türk'ler yaşıyor ve ebedi yaşayacaktır Türk vatani tatlıdır, azizdir, mukaddestir.

(19)

Usul yürü bu toprağı incitme
Gezdiğin bu yere vatan derler
Bir kafa bir gövde hayvanlarda var
Sözü anlayana insan derler

Her cins rucu eyler asaletine
Gönül merak eyle öz niyetine
Bu vatanda yaşar Türk milletim
Aslı bir, soyu bir, kanı bir derler

Erlerin savaşı meydanı da var
İkrar edenlerin imanı da var
Vatanımın dostu, düşmanı da var
Yurdu koruyana aslan derler

Mehmet Ozani'yim bakın bu zara
Sen, seni iyi düşün bakma bu zora
İnsanlara mahşer olan mezara
Cümlesi milletler vatani derler

(20)

Her cins mahlûkat aslını sever
Vatanım topraktan bende toprağım
Aslını sevmeyen aslısız kalır
Vatanım toraktır ben de toprağım

Her insan dalında yeşil yapraktır
Buna yanlış denmez bu hakikattir
Cümle canlı varlık kara topraktan
Vatanım topraktan ben de toprağım

Bu akıllar insanlarda aranmış
Âdemoğlu bu doğruya inanmış
Anan baban bu nesneden yaranmış
Vatanım topraktır ben de toprağım

Yaşayıp gidene ölü mü derler?
Yurdunda kalana Veli mi derler?
Doğruyu diyene deli mi derler?
Vatanım topraktır ben de toprağım

Hele yaklaş bu dertlinin yanına
Bir de iyi bak damarında kanına
Canlılar kıyar mı kendi canına
Vatanım topraktır ben de toprağım

Her vatandaşın anlaması gerektir
Âlemleri dinlemesi gerektir
Vatanını can bilmesi gerektir
Vatanım topraktır ben de toprağım

Öğüdümdür vatandaşa her zaman
Ben insan dostuyum doğduğum zaman
Canı aziz sokaklar şerefli insan
Vatanım canımdır ben de bir canım

Mehmet Ozan doğru sözün ağıdır
Sen ne desen serseriler sağırdır
Ey efendi beni vatan doğurdu
Vatanım annedir ben de evladım

(21)

İndikçe bu tarih derine iner
Nice hanlar hem hakanlar vatani
Atilla, Cengiz'ler, nice Fatih'ler
Türk vatani kahramanlar vatani

Karahanlılar, Uygurlar, nice Oğuz'lar
Nice Beyazıt'lar, nice Yavuz'lar
Nice Barbaros'lar, nice Oruç'lar
Senden gelen bu aslanlar vatani

(22)

Ruhuma yerleşmiş bir ebediyet
Varan vatan der, vatan söylerim
Benden sorun sebebini söyleyim
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Bunun manaları bizde arandı
Şaşkınlarsa bunu bilmez virandı
Anan baban bu vatanda yarendir
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ben de çocuktum doğdum vatanda
Bir de beşiğim var uyudum vatanda
Vatan diye bir söz duydum vatanda
Vatan vatan derim vatan söylerim

Taş duvardan tuttum ben de yürüdüm
Anam babam nazarında biri idim
Vatandaş safında ben de var idim
Vatan vatan derim vatan söylerim

Bütün gayelerim büyüme için
Toprakta süründüm yürümek için
Vatan manasını anlamak için
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Babam konuşurdu ben de dinledim
Anam ağlıyordu ben de ağladım

Nice yay oklular, nice kır atlar
Nice zaferlerle, nice beratlar
Nece sultan zadeler, nice Murat'lar
Hem Kanuni, Süleyman'lar vatani

Son zafer sahibi Atatürk Gazi
Şanlı Fevzi Çakmak, İsmet'in özü
Nice kumandanlar, vatanın gözü
Âşık Mehmet Türk ozanlar vatani

Vatanın tadını o gün anladım
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Gün geldi büyüdüm bir insan oldum
Vatanıma layık kahraman oldum
Her hali anladım kemali buldum
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Kalk hazırlan zaman geldi dediler
Atamızdan ferman geldi dediler
Öz vatana düşman girmez dediler
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Beni de çağırıldı asker dediler
Bir de emanet sancak verdiler
Bu ay yıldızı bayrağındır dediler
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Göğsüm kabarmıştır kahraman gibi
Kanım dalgalandı bahr-i umman gibi
Vatanım uğruna koç kurban gibi
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Türk'ün büyükleri Türk vicdanı ile
Bir de fermanı asil kaniyle
Meydana girdiler er meydanıyla
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Bu aziz toprakta gr neler oldu
şehitler cenneti gaziler oldu
Hain dřmanlarsa dersini aldı
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Vatanda řan oldu cihana bu hal
Dalgalandı bayrak yıldızlı hilal
Vatanı anlattı Mustafa Kemal
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ölenlere destanlar var ağıt var
Mezarlarda nurlu yatan şehitler var

(23)

Beřerin kalbinde sevgi yaranmış
Kalplerde sevgiler aziz vatandır
Bir de o dünya var, cennet var deler
Varise cennet de aziz vatandır

Vatan yaşadığım bugünkü toprak
Vatana sevgidir vatana tapmak
Cennette tuba var dalında yaprak
Bu yeşil yaprak da bizim vatandır

Methederler arkı devran feleđi
İnsanlarıelediğielediği eleği
Çok güzel olurmuř cennet meleđi
Ondan güzeli ine vatandır

Her günün düđünün, bayramın olsa
Sarayda keseler bal ile dolsa
řahadet âlemi hep benim olsa
Aziz şahadetin yine vatandır

Bu nasıl dağ kışın, yazın karı var
Dikkat edin sözlerimin yeri var
İnsanların namusu var, arı var
Namusum, şerefim o da vatandır

Bu vatanın her yerinde şehitler var
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ben gördüğüm unutmayın zamanda
Akıl da, al kan da hem de iman da
Yoksul olduk, a da kaldık vatanda
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Bunu da böyle bilir Mehmet Ozani
Bugün bizde şahadetin zamanı
Elimizde şehit gazi fermanı
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ne çıkarmış yolu yanlış gitmeye
İster isen meydan oku feleđe
Beřer de bir din var iman etmeye
Dini iman o da aziz vatandır

Sözümü ispata ferman istersin
Derin düřünmeye zaman istersin
Hastasın hekimden derman istersin
Derdimin devası o da vatandır

alışırsan meyvesini yersin
Tezgâhında şal dokur, giyersin
Yüređinde anan baban dersin
Anan baban yine aziz vatandır

Hey efendim, sözlerimin özü var
Bu eřmenin Asya'da gözü var
Canım kurban diye atasözü var
Kurban olacağın yine vatandır

Ben olsaydım bu öğüdü alırdım
Hem saklar, kıymetini bildirdim
Deseydin ki dost yolunda lrdm
Senin dostun yine aziz vatandır

Muradın münevver insan olaydım
Aş nedir, sevda nedir, bileydim
Sevgilimi görsem murat olaydım
Sevgilim maksudum yine vatandır

Mehmet Ozani'yim kime neyim var?
Bir Allah'ım bir de eski sazım var
Fani dünya çok nesnede gözüm var
Cümleden evveli yine vatandır

TAFSİLAT (s.68-72)

Aziz vatandaşlarıma şöyle bir yadigâr bırakıyorum. Türk milleti, Türk vatandaşı olarak bu vatanın kıymetini bilenler içindir bu hatıra kitabım 73 sayfadır. Baş sayfada dört tane şiir vardır. Yekûn hane 267 hanedir ve her hane dört satırdır. Yekûn şiir 1068 satırdan ibaret bu kitabım Türk olan ve Türk vatandaşı olanların emrinde bulunacak vatan sevgisini, vatan ızdırabını, vatan zulmünü anlatan bu kadarcık kitabımızı okuyan ve manasını anlayanlara minnettarım. Onlar da beni iyice anlayarak hatırlasınlar aziz Türk vatandaşları şu kitabıma dikkatinizi rica ederim ki hem bir Türk ozanıym ve hem de bir Türk yazarıyım. Bu meyanda söyleyim bir ozanım elimde bir sazım bulunur bu adet böyle iken bir sazlı bir ozan bu zaman tarihine az geliyor, kâfi gelmiyor. Bu tarih kadınlar ve erkeklerden teşekkür, eğlenceli âlemleri istiyor. Bir ozan ile bir sazı istemiyor. Ozanın sözü ile bu tarihin sözleri birbirinden çok uzaktır ki ozan diyor ki; "*veririm canımı vatan için!*" fakat bu tarih ne diyor; "*dama vurdum çatmayı sesle gelsin Fatma'yl!*" bu iki görüşün arasında yanıp kavrulan ozan da neylesin bir köşeye çekilmiş ateşlerin ızdırabını sazı ve kalemiyle dile getirmiştir. Bu durumda haksız olan biri vardır ki o da insan hakları ve evrensel diye bağırarak makamlardır ki bu hak böyle mi verilir? Bir vatanın, milletin ismini bilmeyen erkek-kadın sanatçılar bol bol parayla beraber bir de ün almış yürüyorlar. Fakat yıllarca yanan bir Türk ozanı bir Türk yazarı da aranmıyor, sorulmuyor hakkı kaybolmuş gidiyor. İşte yine aynı evvelki sözümü tekrar ediyorum. Bu durum bu asrın, bu tarihin etkisidir. Hâl bu ise zamanı gelecektir ki bu ozanlar bir daha geriye gelmezler, yerleri boş kalır.

Efendiler, vatan namustur, hiçbir insan olan namusuna leke sürmez. Vatan ekmektir ve şereftir. İnsan olan ekmeğini, şerefini çiğnetmez. Vatan babadır, anadır. İnsan olan baba-anasını çiğnetmez, ezdirmez. Vatan toprağı; babaların, anaların, şehitlerin mezarı ve türbesidir. İnsan olan baba-ana ve şehitlerinin türbelerini, mezarlarını düşmana teslim etmez. Bu cümlelerimi her sayfada söylemişim.

Bu kitap 1972'de hazırlanmıştır. Hazırlayan ve yazan Kars ili Arpaçay ilçesi eski ismi Sosgert ve yeni ismi Taşdere Köyü sakinlerinden Âşık Mehmet Kasım Ülker

Mahlası Ozani

Babası Aziz Ülker

Annesi Yeter Ülker

Doğum tarihi Rumi 1328

Defterin yazıldığı tarih 27 03 1972

(imza)

KAYNAKÇA

- ALPTEKİN Ali Berat [1997]. *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara.
- ALTINKAYNAK Erdoğan [1999]. *Sosgertli Âşık Mehmet Hicrani'nin Hikâyeleri*, Giresun: Bizim Gençlik Yayınları.
- ASLAN Ensar [1993]. *Türk Ozan Geleneği İçerisinde Mehmet Ozani'nin Hayatı ve Sanatı*. İpek Yolu Uluslar arası Halk Edebiyatı Sempozyumu, Ankara ss. 57-67.
- ASLAN Ensar [2001]. *Çıldırli Âşık Şenlik Hayatı-Şiirleri-Karşılaşmaları-Hikâyeleri*, (3. Baskı). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 7.
- BORATAV Pertev Naili [1946]. *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, Ankara.
- DEMİRCİOĞLU İsmail H. [2010.] *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ELÇİN Sükrü [1949]. *Kerem ile Aslı Hikâyesi*. Ankara.
- GÜNAY Umay [1999]. "Osmanlı İmparatorluğu ve Türk Halk Kültürü", *Osmanlı Kültür ve Sanat C. 9*, Ankara: Yeni Türkiye Yay.
- HİCRANİ Mehmet [1961]. *Ali Mahkeme (Divan-ı Ali)*. Derlenmemiş Defter, 1961.
- KARADAĞ Hüseyin [2000]. *Âşık Mehmet Ozani'nin Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Aydın.
- KOÇKAN Seyhan [1975]. *Âşık Mehmet Ozani'nin Şiirleri*. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Erzurum.
- KÖPRÜLÜ Fuat [1989]. "Türk Edebiyatının Menşei", *Edebiyat Araştırmaları*, C. 1, İstanbul: Ötügen Yay.
- ÖZKAYA İbrahim ve ALİN Kemal [2010]. *Yaşayan İnsan Hazinesi-5*. Uluslararası Kars Âşıklar Bayramı Antolojisi. Kars: Kars Belediyesi Kültür Yayınları Dizisi No: 1.
- SAKAOĞLU Saim [1999]. "Türk Saz Şiiri", *Türk Dünyası El Kitabı*. (3. Baskı). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.

Kaynak Kişi 1:

Adı Soyadı: Sevdekar Ülker

Yaşı: 64

Tahsil Durumu: Ortaokul

Yakınlık Derecesi: Oğlu

Kaynak Kişi 2:

Adı Soyadı: Şükran Ülker

Yaşı: 30

Tahsil Durumu: Üniversite

Yakınlık Derecesi: Torunu

Kaynak Kişi 3:

Adı Soyadı: Gülcan Ülker

Yaşı: 25

Tahsil Durumu: Üniversite

Yakınlık Derecesi: Torunu